

Noc exodu Izraelců z Egypta

Noc mezi dvěma světy: faraónovým a Božím.
Který budeme žít my?

Čtení před modlitbou - Izajáš 55:8-9

"Mé úmysly nejsou úmysly vaše a vaše cesty nejsou cesty moje, je výrok Hospodinův. 9 Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše.

První čtení - 1 Janův 4:16.18

Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm. ...18 Láska nezná strach; dokonalá láska strach zahání, vždyť strach působí muka, a kdo se bojí, nedošel dokonalosti v lásce.

Druhé čtení - Jakubův 1:14-17

Každý, kdo je v pokušení, je sváděn a váben svou vlastní žádostivostí. 15 Žádostivost pak počne a porodí hřích, a dokonáný hřích plodí smrt. 16 Neklamte sami sebe, milovaní bratří! 17 'Každý dobrý dar a každé dokonalé obdarování' je shůry, sestupuje od Otce nebeských světél.

Text kázání – Exodus 12

Dnešní neděle tvoří předěl mezi dobou školních prázdnin, dobou dovolených a mezi dobou, kdy se věnujeme opět více obvyklým činnostem. Při zvěstování dnes navážu na některé příběhy noci, které jsme sledovali před prázdninami.

Nejvýznamnějším nočním příběhem SZ je příběh velké noci, v níž byl Izraelský národ vyveden z egyptského otrockého područí. Čtení tohoto příběhu či zmínky o něm patří k jarním velikonočním svátkům. Já jsem událost velké noci vybral dnes proto, že jako je dnešní den určitým předělem v životě, tak ona velká noc také tvoří předěl - předěl mezi

dvěma světy. Světem faraónovým (egyptským) a světem Božím (izraelským). Oba světy - snad překvapivě - dodnes tvoří alternativu života. Soupeří spolu! Je otázkou, ke kterému světu patříme a který svět svým životem žijeme. Zaposlouchejme se ale nejprve do úryvků Ex 12:

Exodus 12 (úryvky) 1 I řekl Hospodin Mojžíšovi a Áronovi v egyptské zemi: 2 Tento měsíc bude pro vás počátkem měsíců. Bude pro vás prvním měsícem roku.

12 A té noci projdu egyptskou zemí a pobiji v egyptské zemi všechno prvorozené od lidí až po dobytek. Vykonám soudy nad všemi bohy Egypta. Já, Hospodin. 13 Krev na domech, v nichž budete, bude vaším znamením; když uvidím tu krev, pomínu vás a nebude mezi vámi zhoubná pohroma, když budu bít egyptskou zemi. 14 Tento den se pro vás stane dnem památným a budete ho slavit jako Hospodinův svátek; po všechny své generace ho budete slavit jako věčné ustanovení.

29 Když nastala půlnoc, pobil Hospodin v egyptské zemi všechno prvorozené, od prvorozeného syna faraónova, který seděl na jeho trůnu, až po prvorozeného syna zajatce v žalární kobce, i všechno prvorozené z dobytka. 30 Tu farao v noci vstal, i všichni jeho služebníci a všichni Egyptané, a v celém Egyptě nastal veliký křik, protože nebylo domu, kde by nebyl mrtvý. 31 Ještě v noci povolal Mojžíše a Árona a řekl: "Seberte se a odejděte z mého lidu, vy i Izraelci. Jděte, služte Hospodinu, jak jste žádali.

37 Izraelci vytáhli z Ramesesu do Sukótu, kolem šesti set tisíc pěších mužů kromě dětí. 38 Vyšlo s nimi také mnoho přimíšeného lidu a obrovská stáda bravu a skotu. 39 Z těsta, které vynesli z Egypta, napekli nekvašené podpopelné chleby, protože ještě nevykynulo. Byli totiž z Egypta vyhnáni a nemohli otálet. Ani potravu na cestu si nestačili připravit. 40 Doba pobytu, kterou Izraelci v Egyptě strávili, byla čtyři sta třicet let. 41 Když uplynulo čtyři sta třicet let, přesně na den vyšly všechny Hospodinovy zástupy z egyptské země. 42 Byla to noc jejich bdění pro Hospodina, když je vyváděl z egyptské země. Tato noc je všem synům Izraele po všechna pokolení nocí bdění pro Hospodina.

Kázání

Velká noc - noc bdění pro Hospodina - noc, která má být ve velké vážnosti - byla nocí, jejímž vrcholem byl *soud* (nad Egyptem) a *milost* (nad Izraelský národem). Nechci dnes vykládat jednotlivé události velké noci. Chci nám ji přeložit jako *předěl mezi dvěma světy*. Ze světa faraónova se přitom Izraelci nebyli schopni dostat sami svými silami - jaksi zevnitř. Noční přechod do jiného lepšího světa musel přinést někdo zvenčí (*mimochodem si myslím, že v životě platí obecně, že mnohé věci - ve společnosti, ale i v církvi a sboru - vidí lépe ti, kdo přicházejí zvnějšku, než ti, kdo jsou vevnitř*). Izraelce do nové éry vyvedl Hospodin s dříve nepochopeným vyhnanцем Mojžíšem.

1. Svět faraónův

Pro praotce byl místem azylu v dobách sucha a neúrody v zaslíbené zemi. Jákobův syn Josef byl pro Egyptany dokonce dobrodincem. Díky Boží pomoci provedl zemi 7 lety neúrody. V této době se v Egyptě usadila celá rodina Josefova otce Jákoba. A velice se jim tam dařilo. Konečně se - právě v Egyptě - začaly naplňovat Boží sliby o tom, jak se jedna rodina rozmnoží do velkého národa.

Jak šel čas dál, a vládci se v Egyptě měnili, nastoupil na trůn faraón, který již neznal Josefa a dobrodiní, které prokázal jeho zemi (Ex 1,8). Všimal si, že Izraelci v Góšenu vyrostli do nepřehledného množství. A tu se u faraóna objevuje cosi, co se stane hnacím motorem jeho politiky vůči Božimu lidu - *hypotetický strach o vlastní bezpečnost* (Ex 1,9-11):

Farao řekl svému lidu: "Hle, izraelský lid je početnější a zdatnější než my. **10 Musíme s ním nakládat moudře, aby se nerozmnožil. Kdyby došlo k válce, jistě by se připojil k těm, kdo nás nenávidí, bojoval by proti nám a odtáhl by ze země.**" **11 Ustanovili tedy nad ním dráby, aby jej ujařmovali robotou. Musel stavět faraónovi města pro sklady, Pitom a Raamses. 12 Avšak jakkoli jej ujařmovali, množil se a rozmáhal dále, takže měli z Izraelců hrůzu.**

Farao č. 1: Ze strachu se z hostů se stala nebezpečná entita - přitom se vůbec nebezpečně neprojevovala! Egypťani - v dané chvíli menšina (podle Písma) - začali mít *obavy o svou bezpečnost a budoucnost*.

Mocní, kteří se cítili ohroženi - měli strach, začali používat svou moc. Ustanovili dráby nad lidem a začali jej *utiskovat - museli pracovat pro faraóna*. => *faraónův svět je světem* (paranoidního, hypotetického) *strachu, který díky moci ústí do útlaku druhých*. A když lid sílil navzdory útlaku stále více, začali jej „*surově zotročovat*“. A když ani to nepomohlo, začalo zabíjení chlapců. Útlak začal být těžko snesitelný. - to vše pro hypotetický strach z Božího lidu, který Egypťany neohrožoval.

Pozn. Můžeme povědět, že dodnes platí, že úspěch - Boží požehnání - u druhých působí strach. A ten pak ústí do nepřátelských činů.

Farao č. 2: Po mnoha letech egyptský farao ve svém strachu umírá (Ex 2,23). Mezitím si Hospodin připravoval na poušti Mojžíše. Když pak *nastoupil jiný farao*, přichází k němu Mojžíš jako představitel národa otroků s žádostí o propuštění. Že se mu to nelíbilo, to je nabíledni, protože kdo by se dobrovolně zbavoval otroků, kteří dřou na jeho pohodlný život. Jestli měl první farao strach o svou bezpečnost, ten druhý měl *obavy o svůj stále rostoucí blahobyt - a také o HDP (to přece musí růst): „Proč odvádíte lid od jeho prací? ...Hle, lidu země je mnoho, a vy chcete, aby nechali svých robot? ...Jste líní (zazní 2x!)“* (Ex 5,4-5.8.17)

Výsledkem strachu o vlastní blahobyt bylo ještě větší zotročení - tentokrát mělo *ekonomický charakter: „Propříště nebudou dostávat slámu na výrobu cihel jako doposavad, ale budou ji hledat a sbírat sami. Dodávat mají přitom stejné množství cihel.“* (Ex 5,7-8) Každý faraónský režim se snaží umlčet ty, kteří v něm nechtějí žít. Tentokrát se to dělo přitvrzením pracovních podmínek.

Když si to shrneme: Jaký byl tedy svět faraónův? Byl to svět (nepodloženého) strachu o vlastní bezpečnost. Ohrožením byli cizinci. Strach vyústil v útlak, posílení „policie“ (drábů) a nelidské

zacházení. K tomu navíc přibyl tlak na větší a větší ekonomický výkon. Méně slámy a stejně, případně víc a víc cihel, aby byli zajištěni mocní otrokáři. Faraónův svět je nelidský a krutý - to vše kvůli strachu. Je to svět strachu, svět chamtivosti, svět násilí. Je to svět, v němž není místo pro pokojné soužití všech. A to jsem pominul to, co vyvolá vnější tlak mezi těmi, kdo jsou utlačováni. Těžce se žije pod tlakem. I mezi otroky je hnacím motorem života strach.

Noc vysvobození: *Faraonův svět* - žádný faraonův svět - *neměl a nemá věčného trvání!* *Přišla noc vysvobození*, na jejímž úsvitu byl nový svět - Boží svět.

2. Boží svět

Je jiný - alespoň ve svých ideálech. Není nezbytně jednodušší. Je to svět, v něm se neslouží faraonovi, ale Hospodinu. Ne ve strachu, nýbrž ve vděčnosti. Hospodin totiž není tím, kdo by žádal a měl prospěch z lidské úcty a zbožnosti. *Hospodin dává a štědře dává.* Izraelci *nemusejí mít strach o živobytí* - Hospodin ví, že potřebují a dává manu a křepelky. *Lidé potřebují pouze důvěřovat* (ne strachovat se).

Hned v zárodku přitom jsou postaveny *hráze chamtivosti* - sbírat je možno jenom na jeden den. Je dost pro všechny. Proto, že lidé nemají strach o živobytí, i oni mohou být štědrí (*lidé žijící ve strachu štědrí nejsou - ve faraonově světě chybí štědrost a velkorysost*). Lidé se nemají (dokonce nemohou) hnát za tím, aby uspokojili nikdy nenasytitelnou touhu mít víc a víc.

Lid *nemusí mít strach o svou bezpečnost*. I ta je totiž zakotvena v Hospodinu. Víc než zbraně vítězí Boží strategie a moc. Není nutné preventivně utlačovat jiné.

V Božím světě nevládnou faraonovy zákony, ale Boží - ty sinajské! Jsou to řády, v nichž *úcta k Hospodinu* je pevně spojena *s úctou k bližnímu*. Nikdo se nad nikoho nemůže vyvyšovat. Tóra - Boží zákon - zakládá společnost, která je charakteristická dobrými sousedskými vztahy. A

když už se nějaký Izraelita stane otrokem anebo obrovským dlužníkem, jsou zde milostivá léta, v nichž se dluhy odpouštějí. Lidský život má totiž větší hodnotu než ekonomika dluhu.

Boží řády - již v Desateru - ukazují, že *je potřeba ustát v práci a odpočinout (ve faraónově světě se neodpočívá, ale pořád fachčí)*. Není možné se honit pořád za dalším a dalším ziskem, pohodlím či věcmi obecně. Boží řády v Božím světě *varují před chamtivostí a žádostivostí*. Nevedou *k soutěživosti*, ale *pokojnému spolužití* toho, kdo dostal pět, dva či jeden díl majetku k hospodaření.

Ve svém ideálu je Boží svět *skutečně dobrým prostředím pro pokojný a radostný život*. Ponechávám stranou to, zdali se Božimu vyvolenému lidu vůbec kdy podařilo takto žít - budovat takovouto společnost.

3. Náš svět

Pokusil jsem se popsat dva světy, mezi kterými je velká noc. Svět faraónův a svět Boží. Pokusil jsem se je popsat tak, aby světlo těchto světů zasvítilo do našeho světa. Oba jsou v něm přítomny - ten faraónův zcela jistě. Jaký je takový svět dnes?

- ⇒ *Je to svět strachu*, v němž se cítím ohrožen druhými lidmi - prostě proto, že jsou jiní, anebo mají úspěch. A protože je to svět strachu, je to buď svět otevřeného nepřátelství anebo intrik - ve firmách i domácnostech.
- ⇒ *Je to svět chamtivosti a žádostivosti*, v níž chceme víc a víc: ne cihel, ale moci, prestiže, majetku a věcí. Právě sem míří mnohá produkce dnešního západního světa, která nás zasypává tím, co „prostě musíme mít“, protože jinak pozbudeme cti a respektu. Je to svět, v němž nemáme nikdy dost. Také proto, že se nám všemožně předkládají nové a nové věci a možnosti (které nakonec nikdy nenasytí náš vnitřní hlad). Náš svět podporuje žádostivost až chamtivost („Co všechno musím mít!“ - Co všechno opravdu musím mít? - položme si tuto otázku!).
- ⇒ *Je to svět, v němž není místo pro odpočinek* sedmého dne. Nemůže mi přece uniknout dobrý „kšeft“; musím umět stále a hned vyřizovat

problémy. Nemohu si dovolit nebyť k zastižení. Faraónův a náš svět je svět stálého „online“. Jedním z jeho projevů je stále zapnutý mobilní telefon - v kostele, doma v ložnici, na návštěvě, ve škole. Dnešní svět stejně jako ten faraónův je světem, v němž je zvyšující se tlak na výkon. Farao říká: „Jste líní“ - kolik manažerů to jinými slovy také dnes říká? Slovy premiéra: „Nekecáme, makáme...“ - ať je pondělí nebo neděle.

Pro toto všechno je náš svět světem strachu, a proto trpí naše vztahy - v zaměstnání, rodině a ve společnosti obecně.

Boží svět je naopak světem víry, důvěry a lásky. To proto, že se *nemusíme se strachovat* o své živobytí a bezpečnost, protože *důvěřujeme* v našeho Otce. On je štědrý, a proto Boží svět štědrý a proto si i Boží lid může dovolit *být štědrý* (lidé vedeni strachem nejsou štědrí - mají dost práce se zajištěním sebe sama). Boží svět je *světem odpočinku* - Boží lid si ho může dovolit - může si dovolit *vypnout mobilní telefon, nesledovat sociální sítě co 2 minuty...* - v kostele, doma... V Božím světě se *nemusíme předhánět a závidět si*, že jeden dostal pět dílů, druhý dva díly a třetí jeden díl (čehokoliv) k hospodaření. V Božím světě se totiž hospodaří pro Pána Boha - ne člověka. Ekonomika Božího světa je jiná! V Božím světě se odpouštějí dluhy!

Sociální politika Božího království je jiná - cizinec, vdova a sirotek - zkrátka lidé všelijak znevýhodnění jsou v centru pozornosti. V Božím světě není potřeba se takových bát - z důvodů bezpečnosti anebo z toho důvodu, že kvůli nim budeme o něco chudší. V Božím světě jsou takoví lidé pod zvláštní Boží ochranou.

4. Závěr

Závěrem: faraónův svět založený na strachu, útlaku a vykořisťování je nelidský. Boží svět je světem dobrého soužití všech, protože je to svět důvěry a víry v to, že štědrý nebeský Otec o nás ví a dává. Ne tak, jak bychom mu to my nakazovali. Dává tak a tehdy, když je to pro nás dobré.

V jakém světě žijeme a jaký svět každý den tvoříme? Je to Boží svět? Jak můžeme přetvářet svým životem náš současný faraónův svět do Božího světa - **v zaměstnání** především; a jistě také **doma**?

Jak kupříkladu vybíráme **kroužky pro děti** (na začátku školního roku)? Jsou to nejdřív všechny možné kroužky, aby naše děti již od malička stíhaly žít ve smrtelném tempu společnosti, a až zbude-li čas, půjdou do schůzek dorostu? V Božím světě je zde nejdříve dorost, a pak přiměřeně další kroužky. Žijí naše rodiny a naše děti ve světě faraónově (tedy ve strachu, aby naše děti uspěly a byly první), anebo ve světě Božím, kde první být nemusí a často ani nebudou.

Zdá se mi, **že potřebujeme jako Boží lid otvírat oči**, abychom viděli, že a jak přejímáme styl faraónovského života. A ještě prosíme, aby nám Pán Bůh takový život požehnal. Jenže to on nemůže. Z faraónovského světa Pán Bůh **vysvobozuje** a nocí provádí do svého světa.

Mezi světem faraónovým a světem Božím je noc. Z jednoho do druhého nelze přejít jenom tak. Ostatně ne každý vůbec touží opustit faraónský svět. Nad faraónovým světem, který je nakonec v každém z nás, musí zaznít soudný verdikt, musí proběhnout soud. A s ním zároveň musí zasvítit světlo milosti nového dne. **To je obsahem velké noci – soud a milost.** Jen skrze soud a milost vcházíme do nového dne, abychom žili v Božím způsobem v Božím světě: vírou, radostí, pokojem štědrostí, prací i odpočinkem.

Tak společně chceme prožít večeri Páně jako noc, která odděluje nelidskost (hřích) a skutečnost lidskost Božího světa. Chceme prožít noc soudu nad lidským (naším!) hříchem i noc milosti, která svítá do nového rána Božího života.

Jan Asszonyi, Brno 2. 9. 2018

